

Fohász a mesterségekért

Szeretettel és nagy örömmel köszöntöm mindannyiukat ezen a szép délutánon, amikor egy megálmodni sem mert álom megvalósulásán lehetünk együtt.

Szeretném bemutatni kurátor társaimat.

Barcsay Andreát, a békéscsabai iskola képviselőjében.

Horváth Andreát, a győri iskola képviselőjében.

Vetró Mihályt, a nádudvari iskola képviselőjében.

S ha említsem meg az én iskolámat is, a főtí iskola képviselőjében állok itt.

Mindenekelőtt köszönetemet, kurátor társaimmal együtt köszönetünket szeretném kifejezni.

Köszönjük a Magyar Művészeti Akadémiának és Fekete György Elnök Úrnak, hogy bízott ügyünkben és lehetőséget kaptunk arra, hogy ezt a kiállítást megrendezhessük.

Köszönjük a Népművészeti Tagozat vezetőjének, Kékedi Lászlónak és nemrég elvesztett előző tagozatvezetőnknek, Kobzos Kiss Tamásnak, hogy támogatták tervünket, és a tagozat minden tagjának, hogy mellettünk álltak ebben a vállalkozásban.

Köszönjük Kiss Anna költőnek, hogy megírta *Fohász* című csodálatos, számunkra ihletet adó versét és megengedte, hogy felhasználjuk.

Köszönjük a Vigadó munkatársainak, elsősorban Mendelényi Tündének, Ludvig Zsuzsannának és Nemes Baláznak, hogy a nehéz pillanatokban is segítettek nekünk.

Köszönjük Nemcsák Károlynak, hogy elhozta nekünk ezt a gondolatébresztő szép novellát.

Négy, egymástól távol működő, szervezeti formáját tekintve különböző közoktatási intézmény, iskola kiállítását tekinthetik meg, de szeretném hinni, remélni, hogy a népművészetünk és néphagyományaink iránti elkötelezettségünk, hasonló szemléletünk egyértelműen látszik a kiállításon.

A magyar művészetoktatás különleges intézményei a népi kézművességgel, a néphagyományainkból eredeztethető mesterségekkel foglalkozó iskolák, amelyek több mint húsz évvel ezelőtt kezdték meg tevékenységüket.

Hosszú út vezetett odáig, hogy a 90-es évek elején megszülessenek a kézművességgel, népművészettel foglalkozó iskolák, a most itt kiállítók, és akkor még sok másik iskola is.

Kezdhethetnénk a XIX. század nagyszerű tudósaival, művészeivel, akik felismerték, hogy a 24. órában vannak, pótolhatatlan értékek veszhetnek el, ha nem kezdik gyűjteni, menteni. Folytathatjuk a XX. század 30-as éveiben zajló próbálkozásokkal, majd a nagy történelmi és társadalmi változások előidézte változatokkal, a 70-es években születő legújabb formákig, a ma már mindenki számára természetesen létező városi táncházakig és a Fiatalok Népművészeti Stúdiójáig. Ma már nomád nemzedékként beszélünk róluk – rólunk.

Azt hiszem, itt mindenki tudja miről beszélek, és amúgy sem alkalmas a pillanat ilyen hosszú történet elmeséléséhez.

Tény, hogy lassan 25 éve több nagyszerű művésznek, népművésznek, tanárnak jutott eszébe, hogy a rengeteg változás ellenére még mindig fellelhető, új és új virágokat hajtó népművészet szellemi, tárgyi, technikai tudását iskolában kell tanítani, mivel már alig, de inkább egyáltalán nem működnek a régi formák, apáról fiúra, anyáról leányra, mesterről tanítványra már ritkán hagyományozódik a tudás.

Ez a kiállítás az Ő munkájuk előtt is tisztelgés.

Bebizonyosodott számunkra, hogy a művészeti neveléssel, a „művészetben pácolás”-sal boldogabb, értéktudatosabb embereket nevelhetünk, akkor is biztos alapot ad nekik az élethez, ha nem válnak művésszé, ha nem azzal a mesterséggel keresik a kenyerüket, amit ezekben az iskolákban tanulhattak. Az viszont nagy öröm, ha folytatják mesterségüket.

Ezalatt az idő alatt a négy kiállító iskolában sok fiatal ismerkedhetett meg valamelyik szakmával, s mostanra akár mesterévé is vált.

Ezekben a termekben mesterek és tanítványok legszebb tárgyait láthatják.

Kiállítás megnyitókön sokszor hallhatunk elfogulatlan elemzést a kiállított művekről, az alkotók művészi hozzáállásáról, stílusáról.

Tőlem sajnos nem kaphatnak elfogulatlan véleményt vagy elemzést. Többszörösen és súlyosan elfogult vagyok!

Hiszek a fiatalok tisztaságában és erejében – nézzenek körül, ifjak és nagyon ifjak alkotásait látjuk, olyan műveket, amelyek megalkotására sok sok hónap munkáját áldozták.

Hiszek a népművészet, az élő, ma is változó, virágzó népművészet, nemzeti tudásunk és hagyományaink erejében – nézzenek körül, micsoda szépségek megteremtéséhez adtak ihletet, indíttatást.

Hiszek a tanárok, mesterek tudásában és erejében – nézzenek körül, mindez nem jöhetett volna létre az Ő elhivatottságuk nélkül.

A Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti Tagozatának céljait, elképzeléseit egy rövid mottóval is jellemezhetjük, „Nemzedékről nemzedékre”.

Azt tűztük magunk elé, hogy folytatjuk a most felvillantott hosszú utat, hogy ne vesszen kárba, amit elődeink, társaink és mostmár tanítványaink is felkutattak, megtanultak, tanítanak.

Mielőtt átadnám Önöket a kiállításnak, a találkozásoknak, szeretnék Önöknek egy idézetet felolvasni. Amióta ismerem Bartók Béla írását, azóta útmutatóm saját mesterségem művelésében is, és tanári munkámban is.

Bartók Béla 1931-ben egy előadás-sorozatban fogalmazta meg a magyar népzene gyűjtéséről, felhasználásáról szóló gondolatait.

„Az a kérdés már most, hogy miként nyilvánulhat meg a parasztzene hatása a magasabb műzenében?

Először is úgy, hogy a parasztdallamot minden változtatás nélkül, vagy csak alig variálva, kísérettel látjuk el, esetleg még elő- és utójáték közé foglaljuk.

Az ilyen népdalfeldolgozásoknak kétféle, egymásba határvonal nélkül átmenő típusát figyelhetjük meg.

Az egyiknél a kíséret és az elő-, utó- vagy közjáték másodrangú dolog; nem más, mint a keret, amibe a fődolgot: a parasztdallamot beléillesztjük, mint a drágakövet a foglalatába.

A másiknál éppen fordítva: a parasztdallam csupán a mottó szerepét játssza, és a fődolog az, ami közéje és alája helyeződik. A kétféle típust számtalan átmeneti fok köti össze; néha nem is lehet eldönteni, melyik elem uralkodó a feldolgozásban. Az azonban mindenkor nagyon fontos, hogy az a zenei köntös, amelybe a dallamot öltöztetjük, a dallam karakteréből, a dallamban nyíltan vagy burkoltan mutatkozó zenei sajátságokból legyen levezethető, illetve,

hogy a dallam és minden hozzáadás elválaszthatatlan egység benyomását keltse.

A parasztzene hatásának másfajta megnyilvánulási módja ez: a zeneszerző nem használ fel valódi parasztdallamot, hanem ehelyett maga eszel ki valamilyen parasztdallam imitációt. Lényeges különbség e közt és az előbb leírt mód közt tulajdonképpen nincs.

Végezetül még egy harmadik módon mutatkozhatik a parasztzene hatása a zeneszerző műveiben. Ha tudniillik sem parasztdallamokat, sem parasztdallam-imitációkat nem dolgoz föl zenéjében, de zenéjéből mégis ugyanaz a levegő árad, mint a parasztszenéből.

Azt lehet mondani ilyenkor: a zeneszerző megtanulta a parasztszók zenei nyelvét és rendelkezik vele oly tökéletes mértékben, amilyen tökéletes mértékben egy költő rendelkezik anyanyelvével. Vagyis: zenei anyanyelvévé lett ez a paraszti zenei kifejezési mód: oly szabadon használhatja és használja is, akárcsak a költő anyanyelvét.”

(Az idézet „Bartók Béla: Budapesti előadás; 1931”-ből származik. Megjelent a Magvető Könyvkiadó „Gondolkodó magyarok” sorozatában, 1981-ben „Bartók Béla: A népzeneről” című kötetben.)

Szeretném tájékoztatni Önöket, hogy a megnyitó után a kiállítás kurátorai szakmai tárlatvezetést tartanak az érdeklődőknek.

Kérem, tekintsek meg a kiállítást és térjenek vissza többször is, hogy mindenre jusson idő és hely a szívükben!

Pesti Vigadó, 2016. augusztus 26.

Landgráf Katalin